

поліцейський, крім проявів ввічливості, коректності і доброзичливості, демонстрував бездоганне знання закону.

Список використаних джерел

1. Клименко І.В., Швець Д.В., Євдокімова О.О., Посохова Я.С. Пам'ятка працівника Національної поліції України : Інформаційно-довідкові матеріали з питань професійного спілкування поліцейських МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 52 с.

2. Стрілецька М.В. Етика ділового спілкування: взаємини в колективі. URL: <http://www.bizslovo.org/content/index.php/ru/diloviy-etyket/160-kerivnykpidlegliy/657-etyka-dil-spilk-vzaemynyv-kolektyvi.html>.

3. Ваньчик Ю. А. Професійне спілкування поліцейських із різними категоріями громадян. Знання європейського права. 2020. № 1. С. 60–63. URL: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i1.49>

Резніченко Марія Олексіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Федорова Анна

Петрівна, викладач кафедри правничої

лінгвістики Національної академії

внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА СУРЖИКУ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ЮРИСТА

Усне та писемне мовлення юриста – це обов'язковий компонент успішного професійного спілкування. Нині культура мовлення – це показник рівня розвитку як мови у суспільстві, так і мови на індивідуальному рівні. Нині найбільше порушень трапляється на лексичному рівні, зокрема явище суржику. Тож проблема суржику у професійному спілкуванні юриста є нині актуальною.

Питанням суржику у професійному спілкуванні юриста вивчали вітчизняні та зарубіжні дослідники. Суржик вивчали такі науковці, як: Л. Масенко, А. Окара, О. Прохоренко, Ф. Сербенська, Л. Ставицька, В. Труб. Професійне спілкування стало предметом дослідження у таких вчених, як: Ф. Бацевич, В. Пасинок, С. Шевчук.

Мішане українсько-російське мовлення, відоме під назвою суржик, почали досліджуватися в українському мовознавстві лише в останні два десятиліття [2, с. 1].

За тлумачним словником лексема «суржик» означає мішанину різних видів зерна та борошно з цього зерна, а також взагалі борошно низького гатунку. Але як мовне явище – це не просто суцільна мішанина слів різних мов, і більш нічого. Суржик живе і розвивається за своїми законами: українські слова приймають дивовижні мовні форми, бо підпорядковуються правилам російської граматики та стилістики, змінюються за цими правилами, вживаються у невластивому їм значенні.

Переважно це «побутове мовлення», в якому об'єднано лексичні та граматичні елементи різних мов без дотримання норм літературної мови.

Українсько-російський суржик поширений у побутовому спілкуванні мешканців багатьох регіонів України, а також місцевостей на території Росії, де проживає українське населення.

У сучасних наукових публікаціях і виданні енциклопедичного типу визначення терміну «суржик» вже чітко конкретизовано Леся Ставицька у своїй роботі визначає суржик як «некодифіковану просторозмовну мову, яка виникла як наслідок масової тривалої контактної українсько-російської двомовності в її диглосній формі» [2, с. 1, 2] До позначення різновиду українського просторіччя, засміченого невмотивовано запозиченими російськими елементами звужено семантику лексеми «суржик» у «Малій філологічній енциклопедії» [2, с. 3.] Водночас у лінгвістичних працях трапляється й використання терміна суржик у ширшому значенні – як суміші будь-яких мов. Наприклад, Олександр Чередниченко, аналізуючи явище новітньої експансії англомовних запозичень в український медіапростір, пише про формування суржику «нового типу, вже українсько-англійського»: «Зрозуміло, що будь-який суржик, чи то українсько-англійський, чи то українсько-російський, не може претендувати на статус норми, оскільки руйнує системи обох контактуючих мов» [2, с. 4.]

Що ж до термінологічного вжитку терміну в науковому дискурсі, то тут можна констатувати вже його відносну усталеність, хоча деякі соціолінгвісти заперечували його придатність до термінологізації, вбачаючи в слові присутність небажаної оцінної конотації. Так Володимир Демченко пропонував вживати термін регіональне койне замість «штучного, політично заангажованого та мазохістичного терміна суржик» [3, с. 6.]

Нині у професійному мовленні юриста суржик також є доволі повсякденним явищем, що є неприпустимим.

Мовна культура є основною ознакою загальної культури юриста і разом з тим нерозривно пов'язана як з внутрішньою культурою, так і

з культурою її поведінки. Чим вищий рівень мовної культури юриста, тим вищий її творчий потенціал. Мова такої людини стає знаряддям найактивнішого розкриття своєї особистості [2, с. 28]. Володіння словом дає змогу поділитися знаннями та враженнями з людьми, відстояти свої переконання, уникнути непорозумінь. А для багатьох професій навички монологічного мовлення просто необхідні під час виконання службових обов'язків.

Поширеним елементом суржику є zdeформовані слова та словосполучення. Зазвичай це російські слова, перероблені на український лад. Наприклад, російське слово *принимает* як *принімає*, *получает* – як *получає*, *испортился* – як *спортився* (хоча існують українські слова *приймає*, *одержує*, *отримує*, *зіпсувався*).

Ненормативне використання граматичних форм української мови також призводить до деформації, наприклад: *підготуйте* паспорта (правильно *паспорти*), *працюю* чотири місяця в рік (місяці).

Отже, суржик згубно впливає на нашу мову, деформує, розхитує зсередини, нівелює її специфічні особливості й ознаки. Тому суржик не повинен бути нормою спілкування. Для подолання проблеми суржику слід працювати над своєю культурою мовлення, адже мовлення, зокрема професійне спілкування юристів має бути грамотною, багатою та вірцевою.

Список використаних джерел

1. Мова української юриспруденції : навч. посіб. / В. М. Пивоваров, О. М. Єрахторіна, О. А. Лисенко та ін. Харків : Право, 2020. 330 с.
2. Масенко Л. Суржик: історія формування, сучасний стан, перспективи функціонування [Електронний ресурс] / Лариса Масенко.
3. Проблема суржику в українській мові [Електронний ресурс]
4. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 листоп. 2019 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. 166 с.